

Dlhy v rodine

Hrdinovia programu „Všeobecne uznávané“ – sú psychológovia, duchovní, sociálni pracovníci, podnikatelia – ľudia, ktorí majú spoločné to, že nehľadajú vo svojom živote vyšliapané cestičky, ale tie, ktoré vedú k cieľu.

Rozhovor s PhDr. Jelenou Archipovou

Moderátor: *Dobrý deň! Víťame vám v programe „Všeobecne uznávané“. Čo je to dlh? Je dlh závislosť? A čo robiť, keď máte dlhy? Tieto otázky dnes budeme rozoberať a pomôže nám v tom psychologička a autorka mnohých kníh na tému vzťahy Jelena Archipova. Dobrý deň, Jelena!*

Jelena: Dobrý deň!

Moderátor: *Čo je to dlh? To je, keď si človek požičia určitú čiastku peňazí a sľubuje, že to vráti načas. Dá sa vôbec rozdeliť ľudí do určitých skupín podľa toho, ako si požičiavajú peniaze?*

Jelena: Áno, dá sa. Existujú dve kategórie dlžníkov: prvá kategória - to sú ľudia, ktorí sú prinútení požičať si peniaze. Napríklad, u takého človeka veľmi vážne ochorela matka alebo otec a je nutné veľmi rýchlo nájsť peniaze na operáciu. Človek z tejto kategórie si nikdy peniaze nepožičiava, dlhy nerobí, ale teraz je v situácii, že nemôže tú finančnú čiastku nijako inak získať, len tak, že si požičia. Je prinútený, no potom, keď si ich požičia, nevie ani spať, je ochotný pracovať aj v druhej práci, aj na dvoch brigádach, len aby ich čím skôr vrátil.

Moderátor: *Teda, je to človek, ktorý je prinútený si požičať a potom sa snaží zo všetkých síl dlh vrátiť, áno?*

Jelena: Áno, je to tak. Táto kategória ľudí, to sú ľudia, ktorí sa zadlžia len vtedy, keď už nie je žiadne iné východisko. Človek chápe, že nemá iné východisko, napríklad je pripravený predať aj byt alebo aj auto, ale to sa rýchlo nedá urobiť, tak ide a požičia si. Človek, ktorý mu požičiava, tiež chápe, že je to naozaj vážny problém a že peniaze budú určite vrátené a je tiež pripravený aj počkať na vrátenie, lebo vie, že peniaze budú vrátené. Alebo aj rôzne iné neočakávané udalosti tiež môžu donútiť človeka požičiavať si peniaze. Preto nemôžeme povedať, že všetci dlžníci sú zlí! To je nesprávne! Takým ľuďom treba pomáhať. „Radšej

nemaj 100 rubľov, ako nemáš mať 100 priateľov“ – to sa hovorí v jednom ruskom prísloví. Toto príslovie platí pre prvú kategóriu dlžníkov, ktorí vždy žili podľa svojich možností, ale teraz majú problém.

Moderátor: *Dobre, ďakujem. Aká je potom druhá kategória?*

Jelena: Druhá kategória – to sú ustaviční, chronickí dlžníci. Jeden dlh splácajú tým, že si požičiavajú ďalší atď. Od jedného si požičiavajú, druhému vracajú ... To je však už závislosť. Títo ľudia si už život bez dlhov nevedia predstaviť, nevedia, aké je žiť bez nich. U nich je to tak, že ešte nedostali výplatu a výplata je už minutá. Dostanú výplatu, nejakú časť skúsia vrátiť, ale vzápätí si berú ďalší dlh a takýto kolotoč pokračuje takmer celý život.

Moderátor: *Aký je dôvod, že si títo ľudia berú pôžičky? Čo nechápu, že je to nesprávne, že ich správanie je iné, zvláštne?*

Jelena: Oni majú svoj spôsob myslenia, videli to už u svojich rodičov. Čo je však zaujímavé, že bez ohľadu nato, koľko človek zarába, si povie: „Mám malú výplatu a preto mám právo zobrať si pôžičku“, ale aj keď zarába veľa, takisto mu peniaze stále chýbajú ... Teda, je to štýl života! Napríklad, manžel odchádza na pracovnú cestu, nechá doma dosť veľkú čiastku peňazí a keď sa vráti, žena mu povie, že nielenže minula peniaze, ale si požičala aj ďalšie, lebo nebolo dosť peňazí. Veľmi často je to skúsenosť z detstva, zo života rodičov. Deti z takýchto rodín, keď vstupujú do manželstva, nevidia v tom nič zlé - veď všetci tak žijú: „Veď ak si chcem toto kúpiť, či ono a nemám teraz nato peniaze, tak si predsa požičiam“.

Moderátor: *Aké môžu byť ešte príčiny, pre ktoré ľudia robia dlhy?*

Jelena: Ďalšia príčina je, že človek si nevie povedať „NIE“, nevie si niečo odoprieť a nechce to urobiť. Človek hovorí: „Ja to chcem!“ To je zasa otázka výchovy, keď sa dieťaťu vo všetkom vyhovovalo, keď všetko, načo svojim prstekom ukázalo, sa mu kúpilo. Keď sa mu nevyhovelo, dieťa hysterčilo alebo robilo cirkus. A keď si už dieťa z detstva navyklo na tento typ správania, tak potom ani v dospelosti nevie povedať svojim túžbam „nie“. Existuje taký výrok: „Hlas rodičov sa potom stáva hlasom svedomia ich detstva“, keď rodičia nezdôrazňovali: „toto si nemôžeme dovoliť, môžeš plakať, trieskať sa aj o stenu, rob čo chceš, nemôžeme ti to kúpiť“. Také dieťa, keď vyrastie, prichádza k záveru, že si nevie povedať „nie“. On/ona bude alebo robiť scény manželovi/manželke alebo si pôjde požičať, ale sám/sama sebe si nepovie „nie“! Takáto neprítomnosť základnej disciplíny spôsobí, že človek bez rozmýšľania ide a minie všetky peniaze, čo má. Okrem chýbajúcej disciplíny taký človek nemá v sebe samoreguláciu - inými slovami nevie riadiť seba samého, čo sa týka peňazí a svojho života. Teda ovládajú ho len jeho túžby a návaly chuti niečo mať. To je veľmi tragické, lebo to svedčí o tom, že človek stále zostáva dieťaťom a ešte nedospel.

Moderátor: *Keď hovoríme o príčinách, prečo ľudia chcú za každú cenu niečo mať, môžeme spomenúť takú vlastnosť ako závišť. Človek závidí a chce mať to, čo ostatní a to ho núti hľadať prostriedky.*

Jelena: Áno, závišť je veľmi zlá črta človeka a veľmi často sa stáva, že človek si ani neuvedomuje, že práve toto ním hýbe. Pretože si myslí: „Som hoden mať to, čo majú iní, nie som horší ako tí, čo majú. Prečo to on má a ja nie?“ Človek je ochotný si požičať peniaze a kúpiť si to, čo zasa nemá ten druhý a potom nech sa ten druhý trápi, ale on už nie. A ten prvý si to ani nevšimne, lebo on takto neuvažuje. Paradoxne si ten človek neuvedomuje, že za „akože trápenie“ suseda bude platiť. Aj keď je to tak veľká pôžička, kde bude musieť na jej splácanie navyše pracovať aj rok, aby to mohol splatiť, ale just si aj tak zoberie pôžičku. Áno, závišť je hybnou silou tých, čo sa zadlžujú.

Moderátor: *Aké ešte môžu byť príčiny toho, že si človek požičiava?*

Jelena: Ešte môže byť príčinou tzv. „chudobné myslenie“ a človek nevie o inom spôsobe, ako sa dostať z chudoby.

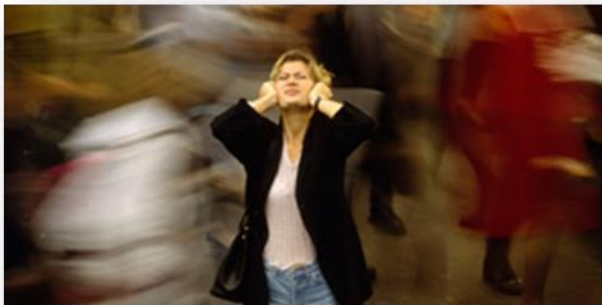
Moderátor: *Teda zadlžovanie je jediný spôsob, podľa jeho uvažovania, ako sa uchrániť od toho chudobného spôsobu života?*

Jelena: Áno, taký človek si myslí, že sa nemôže vzdelávať, lebo je hlúpy, že si nevie nájsť lepšie zamestnanie, lebo je „spodina“, že nemôže mať viac peňazí, lebo on je taký chudáčik. Ako to potom vyriešiť? Pre tohto človeka sú to veľmi aktuálne problémy, ktoré nevie vyriešiť. A človek nachádza riešenie, pričom je to veľmi pohodlné rozhodnutie - požičiava si. Teda ide cestou najmenšieho odporu. V skutočnosti by si tento človek mal povedať: „Áno, nie je pre mňa ľahké vzdelávať sa, ale budem sa učiť, lebo je to spôsob, ako sa z tejto biedy dostať. Áno, ťažko sa mi pracuje, ale pôjdem a prijmem aj ťažkú prácu“. Keď sa pozriete na ľudí s „myslením chudobného“ a ponúknete mu prácu so sťaženými podmienkami práce, napríklad škodlivé prostredie a pod., taký človek povie: „Nie, ďakujem, ja si svoje zdravie ničiť nedám!“ Potom, keď takému človeku, napríklad poradíme, že nech sa uskromní v stravovaní, nech kupuje lacnejšie potraviny, aby mohol aspoň takto ušetriť, tak odpovie: „Nie, ďakujeme, my takéto jedlá nejeme“. Všimla som si taký moment, že keď sa robí v cirkvi zbierka vecí a ponúknu im toto oblečenie, odpovedia: „Nie, ďakujeme, to je pod našu úroveň a vôbec, veci, ktoré už niekto nosil, si ani náhodou nedáme na seba“. Keď to vidíte, tak pochopíte, že je to ich štýl života, riadi ich duch chudoby, kontroluje ich, dokonca sú na seba veľmi prísni. Ale človek, ktorý si uvedomuje, kde sa nachádza, že je v jame dlhov, tak ten povie: „Áno, som pripravený sa aj chudobnejšie stravovať, som pripravený ísť aj do „second handu“ a lacnejšie sa obliecť, som pripravený urobiť čokoľvek, len aby som sa zbavil tých dlhov“. Človek

v takomto stave nechápe, že keď si požičiava, tak je otrokom toho, komu peniaze dlží. Človek s „myslením chudobného“ toto nechápe. Nechce sám seba ukraovať a preto pokračuje v takomto spôsobe života.

Moderátor: *Ešte jedna otázka. Ľudia, ktorí si stále požičiavajú, si nemyslia, že je to problém?*

Jelena: Človek je tak stvorený, že keď zistí, že má problém, tak začína niečo v danej veci robiť, ale keď si myslí, že to nie je problém, tak nič nerobí. O tom, že prežívajú určitý diskomfort, nepohodlie - že sa musia skrývať pred veriteľmi, že nemôžu dvíhať telefóny a pod., - si myslia, že je to dostatočná pláca za tie peniaze „navyšé“, ktoré z toho majú a pritom sa veľmi nenarobia. Chápete ma? Musia klamať, ponižovať sa, vykrúcať sa, prosíkať, od jedného si požičiavať a druhému vracat', pre nich je toto nepohodlie výhodnejšie ako pracovať v druhej práci. Pravidlo je, že títo ľudia sa väčšinou v práci nejdú „pretrhnúť“, neprepracovávajú sa.

Moderátor: *Správne som to pochopil – tým, že prežívajú takýto diskomfort, si myslia, že „zvítazili“ nad týmto nepohodlím, ale peniaze majú, tak to berú ako taký špeciálny druh zárobku?*

Jelena: Nemajú s kým bojovať! Ani nebojovali, ihneď sa vzdali a zvolili si takýto spôsob správania. Bojujú s ľuďmi, ktorí ich volajú k sebe pracovať, napríklad, keď majú voľné miesto upratovačky, ale žena odpovie, že ona nikdy nebude robiť takú ponižujúcu prácu, ako je práca upratovačky. Pre túto ženu je oveľa väčším ponížením, keby mala robiť upratovačku ako to, že chodí a prosí o peniaze, plače, stráca vzťahy s ľuďmi a zostáva opustená. Problémy sa začínajú aj v rodine, vo vzťahoch s priateľmi a pod. Pre túto ženu je toto schodnejšia cesta, ako cesta trochu viac si popracovať.

Moderátor: *Áno, rozumiem, že takýmto ľuďom, ktorí nechápu, že je to problém, je ťažké pomôcť, ale tento článok čítajú aj ľudia, ktorí veľmi dobre rozumejú, že dlhy sú vážny problém a chcú sa ich zbaviť. Ako im môžeme poradiť, aby sa zbavili dlhov?*

Jelena: Prvá rada patrí ľuďom, ktorí takýmto ľuďom požičiavajú a ktorí si u nich ustavične robia dlhy: „Naučte sa povedať NIE!“ Určite ste už počuli: „Chceš stratiť priateľa? Tak mu požičaj peniaze!“

Moderátor: *Čiže, treba vytvoriť také podmienky, aby týmto ľuďom bolo nepríjemné si chodiť požičiavať?*

Jelena: Áno, jednoducho ak tento človek rozumie tomu, že je chronický dlžník, tak ľudia v jeho okolí a jeho veritelia, ak ho majú radi a chcú mu pomôcť mu pomôžu tak, že prestanú

riešiť za neho problémy a skrátka mu radšej pomôžu nájsť si prácu, ale nie požičiavať peniaze. Nedávať mu to, o čo on prosí!

Moderátor: *Inak povedané: nedávať mu ryby, ale naučiť ho chytať ryby?*

Jelena: Áno, je to tak. Druhá rada je pre človeka, ktorý si nevie rady s dlhmi. Prvé, čo má urobiť, je rozhodnúť sa, že „už takto nechcem a nebudem žiť! Urobím všetko, aby som sa zbavil tohto otroctva.“

Moderátor: *Teda človek si najprv musí priznať, že je to jeho **problém** a vyznať to - je to pokánie, áno?*

Jelena: Áno, dokonca tento človek začína nenávidieť tento spôsob života. Potom si má sadnúť a spísať, koľko mu mesačne prichádza peňazí, napísať si zoznam veriteľov a koľko je komu dlžný a naplánovať postupné splácanie dlhov. Tu však vzniká problém, či bude vedieť seba nejako ukrátiť, či bude ochotný uskomniť sa, či sa kvôli oslobodeniu z dlhov bude ochotný nejako sa ukracovať. Dokonca, aj medzi veriacimi sú aj takí, čo povedia, že „Boh mi musí pomôcť riešiť moje problémy“. Prepáčte, ale to je omyl. Boh si nepožičiaval! Keď si vliezol do dlhov, sám sa musíš z nich aj dostať. Boh môže dať múdrosť, nápady, možnosti, kam ísť pracovať, brigádovať, známosti a pošle do cesty ľudí na pomoc, ale zapierať sa a pracovať nad sebou musí človek sám.

Moderátor: *Na záver by som chcel prečítať jeden text z Biblie: „**Lebo Hospodin, tvoj Boh, ťa požehná, ako ti sľúbil, a ty budeš požičiavať mnohým národom, ale ty sám si nebudeš požičiavať; budeš vládnuť nad mnohými národmi, ale nad tebou nebude panovať nijaký**“ (5. kniha Mojžišova 15,6). Ved' dlh je otroctvo, ale Boh nás stvoril ako slobodné bytosti!*

Videli ste program „Všeobecne uznávané“. Ďakujeme za pozornosť. Dovidenia!

Preložené so súhlasom www.3angels.ru.